

Η αλληλεγγύη συνιστά διαχρονική αξία της Εκκλησίας

Του Μητροπολίτου Αχαΐας ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος* εμπιστεύθηκε το Γραφείο της Αντιπροσωπείας της στην ΕΕ να διοργανώσει Ημερίδα με θέμα: «Αλληλεγγύη, το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας και η κοινωνική διάσταση των πολιτικών της ΕΕ». Με την Ημερίδα αυτή η Εκκλησία της Ελλάδος θέλησε να συμμετάσχει στις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ κατά το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους.

Σχετικά με το θέμα της Ημερίδας μας επιτρέψτε μου πρώτα να θυμίσω ότι στις 12 Οκτωβρίου 2008 προκαθήμενοι και αντιπρόσωποι των Ορθοδόξων Εκκλησιών, μετά από μια πανορθόδοξη σύναξη στην Κωνσταντινούπολη, εξέδωσαν μια **Διακήρυξη**, στην οποία μεταξύ άλλων τόνισαν τα εξής: «Το χάσμα μεταξύ πλουσίων και πτωχών διευρύνεται δραματικώς εξ αιτίας της οικονομικής κρίσεως, η οποία είναι αποτέλεσμα μανιακής, συχνά, κερδοσκοπίας εκ μέρους οικονομικών παραγόντων και στρεβλής οικονομικής δραστηριότητας, η οποία στερουμένη ανθρωπολογικής διαστάσεως και ευαισθησίας, δεν εξυπηρετεί τελικώς τας πραγματικάς ανάγκας της ανθρωπότητας. Βιώσιμη οικονομία είναι εκείνη που συνδυάζει την αποτελεσματικότητα με την δικαιοσύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη». Η αλληλεγγύη παραμένει σταθερά στον προβληματισμό της Εκκλησίας ως διαχρονική αξία.

Επίσης θα θυμίσω ότι ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόσο έχει κατ' επανάληψη τονίσει στη δεκαετή θητεία του- εκφράζοντας ασφαλώς μια γενικότερη συναίνεση- ότι η ΕΕ δεν μπορεί να υπάρχει και δεν μπορεί να έχει μέλλον αποκλειστικά ως ένωση οικονομικών, γεωγραφικών, εθνικών ή άλλων συμφερόντων. Αντίθετα, η ύπαρξή της δικαιολογείται και το μέλλον της εξαρτάται από το μέτρο που η ΕΕ φανερώνεται ως κοινότητα που τρέφεται από κοινά αποδεκτές αξίες, μεταξύ

* Εισαγωγή στην Ημερίδα που διοργάνωσε στο ΥΠΕΞ (Αθήνα) το Γραφείο της Αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της Ελλάδος στην ΕΕ, Δευτέρα, 12 Μαΐου 2014 με θέμα: «Αλληλεγγύη, το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας και η κοινωνική διάσταση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

των οποίων περιλαμβάνεται και η αλληλεγγύη. Με την αλληλεγγύη συνδέονται όλες οι αξίες, όπως η κοινωνική ειρήνη και συνοχή. Πρόκειται για μια αποδοχή, για ένα μήνυμα που διασταυρώνεται με την ιστορική πορεία της Εκκλησίας που προσεύχεται σε κάθε τόπο και χρόνο «υπέρ ειρήνης του σύμπαντος κόσμου...και υπέρ της των πάντων ενώσεως».

Η Ημερίδα αυτή έχει κύριο στόχο να επισημάνει ορισμένες πτυχές ενός κοινού αξιακού οράματος όσων αγωνίζονται είτε στον εκκλησιαστικό είτε στον πολιτικό είτε στον επιστημονικό χώρο για το παρόν και το μέλλον της κοινωνίας μας, η οποία μπορεί και δικαιούται να γίνει καλύτερη. Αυτή η βελτίωση, η καλή αλλοίωση, εξαρτάται μεταξύ των άλλων και από την επίδειξη πνεύματος αλληλεγγύης. Είναι μια διαρκής πρόκληση άνθρωποι με γνώση, εμπειρία, μακρόχρονη εξειδικευμένη εργασία, τιμιότητα, δημιουργικότητα, κάτοχοι θέσεων υψηλής ευθύνης και με πνεύμα αυτοθυσίας να συνεργασθούν, να ενώσουν τις δυνάμεις τους σήμερα όχι μόνο για να τονώσουν, αλλά κυρίως για να δικαιώσουν την ελπίδα του κόσμου. Ο υπεύθυνος διάλογος μεταξύ τους είναι το αναγκαίο ανάχωμα και αντίδοτο στον διαβρωτικό λαϊκισμό και την βιαιότητα που χαρακτηρίζει συχνά σήμερα έναν ανεργάτιστο και αποπροσανατολιστικό λόγο παραλόγου. Ο διάλογος αυτός πρέπει να στηρίζεται και να έχει ως προϋπόθεση τις κοινές και διαχρονικές αξίες που θεμελιώνουν γερά την κοινωνία.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρω ότι η Εκκλησία θυμίζοντας θυμάται ως όραμα φανέρωσης αξιών εκείνο που είκοσι αιώνες πριν ο Απόστολος Παύλος αποτύπωσε στην προς Γαλάτας επιστολή του, ένα όραμα το οποίον ονόμασε «καρπό του Πνεύματος»: «Ο καρπός του Πνεύματος», έγραψε, «είναι η χαρά, η ειρήνη, η μακροθυμία, η χρηστότητα, η αγαθωσύνη, η πίστη, η πραότητα, η εγκράτεια». Όμως, πάνω και πρώτο από όλους αυτούς τους καρπούς του Πνεύματος ανέφερε ότι είναι η αγάπη (Γαλ 5: 22).

Αυτό το όραμα, βέβαια, δεν μπορεί να αφαιρέσει από το οπτικό πεδίο της Εκκλησίας και του κόσμου όλου την αδυσώπητη πραγματικότητα της δυστυχίας και ακολούθως του πόνου που αυτή συνεπάγεται. Αυτή η δυστυχία απειλεί να εξαφανίσει την ελπίδα από την ψυχή του ανθρώπου, όπως το απόλυτο σκοτάδι σε ένα μπουντρούμι εξαφανίζει το φως. Ένα είδος φρίκης κατακλύζει όλη την ψυχή. Το τραγικό αποτέλεσμα στην περίπτωση αυτή είναι ότι χωρίς ελπίδα η ψυχή βυθίζεται σε ένα σκοτάδι όπου δεν φαίνεται να υπάρχει τίποτε άξιο για ν' αγαπηθεί. Σε μια τέτοια τραγική περίπτωση η ίδια η ζωή δεν φαίνεται να έχει νόημα. Γι' αυτό ο άνθρωπος έχει ανάγκη να κρατάει την αγάπη ενεργό έστω σε ένα τμήμα της ύπαρξής του, έστω ως αναλαμπή, έστω ως φαινομενικά μάταιη ελπίδα. Η χριστιανική παράδοση διαβάζει στο σκοτάδι της ανθρώπινης απελπισίας

το δραματικό πέρασμα του Ιώβ από την απόλυτη δυστυχία στην αποκάλυψη της ομορφιάς του κόσμου. Χωρίς, όμως, ίχνος αγάπης- που μπορεί να έχει την πιο απροσδόκητη προέλευση- η ψυχή πέφτει από τώρα σε κάτι που θα το ονομάζαμε «κόλαση».

Η παρουσία ανάμεσά μας του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αλβανίας κ. Αναστασίου μου φέρνει στο νου μια προσωπική εμπειρία από τα πρώτα χρόνια της ιεραποστολικής του πορείας στην Αλβανία. Η απογοήτευση, η αποθάρρυνση, ίσως η απελπισία ήταν διάχυτες. Ο κόσμος πονεμένος, δεκαετίες καταπιεσμένος, απαιτούσε λύσεις «εδώ και τώρα». Θυμάμαι έντονα κάποιους που μας κυνηγούσαν στο δρόμο διαμαρτυρόμενοι, διεκτραγωδώντας «τα πάθια και τους καημούς τους». Θυμάμαι ένα κυριακάτικο πρωινό του Φεβρουαρίου 1993, όταν πήγα με την ευλογία του Μακαριωτάτου να λειτουργήσω στην Πρεμετή. Μια ευρύχωρη σάλα που κάποτε ήταν Ορθόδοξος ναός, αλλά για πολλές δεκαετίες είχε χρησιμοποιηθεί ως καφενείο, μας περίμενε σχεδόν άδεια, με όποια στοιχειώδη διακόσμηση μπορούσαν να κάνουν άνθρωποι που είχαν χάσει την ανάμνηση της λειτουργικής μας παράδοσης. Οι πιστοί λίγοι, αλλά με φανερή στα μάτια τους την βεβαιότητα ότι ήθελαν η φωτιά να δυναμώσει στην εστία για να τους ζεστάνει. Έφυγα με ανάμεικτα συναισθήματα αφενός του ψυχολογικού κενού από τη ζημία που είχε γίνει και αφετέρου της απροσδιόριστης αίσθησης ότι είμαστε στην αρχή μιας δύσκολης ανηφόρας, αλλά με σημαντική προοπτική. Την άνοιξη του ίδιου χρόνου βρέθηκα στο νότο, στο Βουλαράτι. Εκεί έζησα μια λειτουργική στιγμή που δεν θα την ξεχάσω ποτέ. Όλο το χωριό μαζεύτηκε για να παρακολουθήσει την τέλεση της Θείας Λειτουργίας σε ένα ταπεινό χώρο που έλαμπε από τις αναστάσιμες αναμμένες λαμπάδες της καρδιάς των συγκεντρωμένων ανθρώπων. Στα μάτια τους είδα το αλησμόνητο βλέμμα, που μου το θυμίζει αμυδρά κάθε χρόνο το βλέμμα των πιστών που θέλουν να ανάψουν πρώτοι το κερί τους την νύχτα της Αναστάσεως, όταν βγαίνω να ψάλλω το «δεύτε λάβετε φως». Λαχτάρα, ελπίδα, προσπάθεια.... Είναι κάποιοι από τους σπόρους εκείνους που έπεσαν σε ένα τόπο αυχμηρό και άνυδρο και μεγάλωσαν για να γίνουν δοξολογική αναστάσιμη χαρά. Πόσα, αλήθεια, από αυτά που φαίνονται αδύνατα αρχικά μπορούν τελικά να γίνουν δυνατά! Πόσα περιστατικά, αλήθεια, μπορεί κανείς να θυμηθεί σε καιρούς δύσκολους για να τονώσει το κουράγιο και την ελπίδα του!

Είναι πολύ να ευχηθούμε αυτή η Ημερίδα να είναι ένας τέτοιος μικρός σπόρος, από εκείνους που έπεσαν στην Αλβανία και από τον οποίο μετά από κάποιο χρόνο θα φυτρώσει ένα δένδρο και θα κουνήσει με τη δύναμη του ανέμου τα κλαριά του με πλούσιο φύλλωμα κάτω από τις ακτίδες του λαμπερού ήλιου;

Στο σημείο αυτό, κατά καθήκον, ευχαριστώ την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και όλες τις Υπηρεσίες της που βοήθησαν σημαντικά στη διοργάνωση της Ημερίδας αυτής. Ευχαριστώ επίσης την Ελληνική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, η οποία έθεσε υπό την αιγίδα της την εκδήλωση αυτή. Ευχαριστώ την υπεύθυνη πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΞ για την ευγενική παραχώρηση του αμφιθεάτρου όπου βρισκόμαστε. Στο τέλος της Ημερίδας θα ακολουθήσουν και άλλες ευχαριστίες. Ιδιαίτέρως, στο σημείο αυτό ευχαριστώ τους φορείς, οι οποίοι μας εξασφάλισαν ευγενικά την απαραίτητη οικονομική ενίσχυση: την Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος και προσωπικά τον Γενικό Διευθυντή της Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Φαναρίου κ. Αγαθάγγελο, την Τράπεζα της Ελλάδος και προσωπικά τον Διοικητή της κ. Γεώργιο Προβόπουλο και την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος- προσωπικά μάλιστα τον Γενικό Διευθυντή των Νομικών Υπηρεσιών της, τον κ. Μιλτιάδη Σταθόπουλο, τον οποίο παρακαλώ να μεταφέρει τις ευχαριστίες μας στη Διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας. Ευχαριστώ, τέλος, τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο, ο οποίος αγκάλιασε την προσπάθεια αυτή.